

พุทธปรัชญาเถรวาท

Theravada Buddhist Philosophy

ตอบคำถามท้ายบทหนังสือเรียน
วิทาลัยสงฆ์นครพนม

เฉลยแนวคำตอบ คำถามท้ายบทที่ 5: ญาณวิทยาในพุทธปรัชญาเถรวาท

1. จงอธิบายความหมายญาณวิทยาให้ถูกต้อง

- คือ ทฤษฎีความรู้ (Theory of Knowledge) ที่ศึกษาเรื่องบ่อเกิดของความรู้ ขอบเขตของความรู้ และความสมบูรณ์ของความรู้ว่าเราได้รู้อย่างไร

2. จงอธิบายแนวคิดเชิงญาณวิทยาตะวันตกให้ถูกต้อง

- เน้น 2 สายหลักคือ เหตุผลนิยม (ใช้ความคิด/เหตุผล) และ ประสบการณ์นิยม (ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5)

3. จงอธิบายบ่อเกิดของความรู้ในพุทธปรัชญาเถรวาท

- ประสาทสัมผัส: การรับรู้ผ่านตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ
- การอนุมาน: การคิดหาเหตุผลตามหลักตรรกะ
- ประสบการณ์ทางจิต: การรู้แจ้งผ่านการปฏิบัติวิปัสสนา (ญาณ)

4. จงอธิบายแนวคิดญาณวิทยาในพุทธปรัชญาเถรวาท

- เน้นความรู้ที่เกิดจากการฝึกฝนสติปัญญาจนเห็นแจ้งใน "อริยสัจ 4" เพื่อทำลายอวิชชา

5. จงอธิบายทฤษฎีความรู้ในพุทธปรัชญาเถรวาท

- ประกอบด้วย ปัญญา 3: สุตมยปัญญา (การฟัง/ศึกษา), จินตามยปัญญา (การคิด), และภาวนามยปัญญา (การลงมือปฏิบัติ)

6. จงอธิบายประเภทของความรู้ในพุทธปรัชญาเถรวาท

- สัมมตีสัจจะ: ความรู้ในระดับสมมติโลก (ภาษา, ชื่อเรียก)
- ปรมัตถสัจจะ: ความรู้ในระดับความจริงแท้ (รูปรนาม, ไตรลักษณ์)

7, 8. เกณฑ์ที่ใช้ตัดสินความรู้

- ต้องเป็นความรู้ที่สอดคล้องกับหลักธรรม (ธรรมานุธรรมปฏิบัติ) และที่สำคัญที่สุดคือ "ใช้ดับทุกข์ได้จริง"

9. การแสวงหาความรู้ของพระพุทธเจ้ากับนักปรัชญา

- นักปรัชญา: มักหาความรู้จากการคิด วิเคราะห์ และตั้งสมมติฐาน
- พระพุทธเจ้า: แสวงหาความรู้ผ่านการทดลองปฏิบัติจริง จนพบความจริงด้วยการตรัสรู้

10. ญาณวิทยาสัมพันธ์กับอภิปรัชญาอย่างไร

- สัมพันธ์กันในฐานะเป็นเครื่องมือ: อภิปรัชญาบอกว่า "ความจริงคืออะไร" ส่วนญาณวิทยาบอกว่า "เราจะเข้าถึงความจริงนั้นได้อย่างไร"

.....